

ديسر د حقوق نړيواله اعلاميه
<div>د پريگري نېټه (۱۰ دسمبر ۱۹۴۸) (۱۹۴۸.۹.۱۰)کڅل</div>
<div>د ملگرو ملتونو دسرلمان غوموي غونډه</div>
مقدمه
<p>پخږنگه چې ديشري کونړي دتولو غړو ذاتي حيثيت پيژندنه او دمعغوي پرېوتل او انتقال نه منونکي حقوق په نړۍ کېبې د راځي ، عدالت او سولې اسلې نشکيږي لکه څنگه چې د بشري حقوق تحفير او د هغو نه پيژندنه په وحشيانه عملونو منجر شوي چې د بشریت روح په ګناه مجبوروي او دمعغي نړۍ څلور يې چې په معغي کېبې بشر په بيان او عقیده کېبې زاد لږ له وړې او فکر څخه فارغ وي. د بشر دټولو امثال تر سرليک لاندې اعلان کړي دي.</p> <p>له هغه ځايه چې اساساً بايد د بشري حقوقو د قانون په اجرا کولو سره حمايت وشي، چې بشر د وروستۍ علاج په نوم د ظلم او فشار پر ضد په قيام مجبور نه شي</p> <p>له هغه ځايه چې اساساً لازم دي چې د ملتونو تر منځ و دوستانه اړيکو رځپيا بايد تشويق شي</p> <p>له هغه ځايه چې د ملگرو ملتونو خلکو د بشر بنسټي حقوقو، داساني فرد دمعاف او ارزښت او د نارينه وو او مېړنو د حقوقو د تسلوي په مکنه يو ځل يې په مشهور کېبې خپل باور اعلان کړی او نښه پرېکړه يې کړې چې له ټولنيز پر مکنځ سره مرسته وکړي او يو په زاد چاپيريال کېبې د تيره روزنده وضع او حالات را منځ ته کړي</p> <p>له هغه ځايه چې غړي هيوادونه سره متعهد شوي چې د ملگرو ملتونه په همکاري سره نړيوال اجرام، ديشري حقوقو اوپښتو د راځيو وادقوي رعايت تامين کړي</p> <p>له هغه ځايه چې د دغو حقوقو او راځيو په نسبت ګډ مقاومت د دغه تعهد د مکمل اجرا له پاره خاص اهميت لري</p> <p>هيوادونو د ګډ زمان په توګه اعلانوي تر څو ټول خلک او ټولنيز ارګان دغه اعلاميه تل په تشر کېبې وړي او هغه دي وکړي چې د نړيوونې او روزنې په وسيله، د دغو حقوقو او راځيو احترام وراختيا وسوي ايا ملي او بين المللي تدريجي تدابير، دمعغوي حماتي او واقعي اجرا او پيژندنه که د غړو هيوادونو په منځ کېبې وي او يا د هغو هيوادو د خلکو په منځ کېبې چې د معغوي په قلمرو کېبې وي، تامين شي.</p> <p>نوښورۍ</p> <p>د بشر ټول افراد ازاد ترۍ تر راځي او د حيثيت او د حقوقو له پلوه سره وایر دي. ټول د عقل او وجدان خاوندان دي او بايد يو له بل سره د وړوۍ په روحيه سره چلند کړي.</p> <p>نوهمه ماده</p>
<p>هر څوک کولې شي، پرته له هر ډول تبعيض څخه په توره بيا د نژاد، رنځ، جنس، ژبه، مذهب، سياسي عقيدې او يا هر بله عقیده چې وي. او هم دارنگه د قوم، ټولنيزې وضعې، (؟؟؟) (زېږنده او يا هر بل موقعيت، چې وي، د ټولو هغو حقوقو او راځيو څخه چې په دغه اعلاميه کېبې ذکر شوي دي، ګټه واخلي.</p> <p>سر بړه پر دې هېع ډول تبعيض رامنځ ته نه شي چې د يو هيواد پر سياسي ادارې، قضاېي او يا بين المللي وضعې مينې وي، که څه هم دغه هيواد مستقل تر لاس لاندې او يا غير خود مختار وي. د هغه حاکميت په يو ډول سره محدود شوي دي.</p> <p>تريهمه ماده</p>
<p>هر څوک د ژوند، راځي او شخصي امنيت حق لري.</p> <p>دغلوومه ماده</p> <p>هېع څوک نه شي کولې چې څوک په غلامۍ کېبې وساتي. او د غلامانورا کړه ور کړه په هر ډول چې وي، ممنوع ده.</p> <p>پېنځهمه ماده</p> <p>هېع څوک نه شي کولې چې څوک تر شکنجې، مجازات او يا داسې چل چل لاندې چې ظالمانه، داسانيت او د بشري شتون پر ضد او توپير اميز وي، وساتي.</p> <p>ښږومه ماده</p> <p>هر څوک حق لري چې دمعغه حقوقي شخصيت به هر ځاي کېبې د قانون په واندې د يو انسان په نوم وپيژندل شي.</p> <p>ټاوه ماده</p> <p>ټول خلک دقانون په واندې سره وایر دي او حق لري چې له تبعيض له پرته په مساوي توګه د قانون له حمايت څخه برخمن شي .</p> <p>دغهو ماده</p> <p>دمعغو عملونو په واندې چې د هر فرد پر بنسټيزو حقوقو تجاوز وکړي او هغه حقوق د اساسي قانون او يا بل کړم قانون په وسيله د هغه د پاره پيژندل شوي، هر څوک ساجو ملي محکمو ته د رجوع کولو حق لري.</p> <p>نهمه ماده</p> <p>هېع څوک بايد په خپل سر توقيف، حبس او يا تبعيد نه شي.</p> <p>لسمه ماده</p> <p>هر څوک په بشر لسوړې سره حق لري چې د هغه دعوه د يوې مستقلې او بې طرفې محکمې په واسطه په منصفانه او علني توګه سره ارزايې شي او دغه يو محکمه کولې شي د حقوق، ازادمون او يا بل هر جراېي اېتام په باب چې شخص ته ملوچه شوي دي، پرېکړه وکړي.</p> <p>يوولسمه ماده</p>
<p>هر څوک چې په يوم جرم متهم شوه وي، بې ګناه شميرل کيږي، تر څو پورې چې د عمومي دعوه په جريان کېبې چې په کېبې د هغه د دفاع له پاره ټول ضمانتونه تامين شوي وي، دمعغه ګناه په قانوني توګه ثابت شي.</p> <p>هېع څوک به دمعغه عمل د تر سره کولو په خاطر چې نو موري، د ارتکاب په وخت کېبې د ملي او يا بين المللي حقوقو په جرمه به و نه پيژندل شي، محکوم نه شي. په هم دې توګه له هغه سزا څخه چې د جرم دارکتاب په وخت کېبې ورسره ره پيدا کوي، شديد سزا به چا نه شو ورکولې کيږي.</p> <p>دټولسمه ماده</p> <p>هېع څوک په خپل شخصي ژوند، کونيو چارو، د اوسيدو ځاي او يا خپلو ليکونو کېبې نه بيايې چې د په خپل سر دماخلونو هېف واقع شي او نه ځايې چې شرافقت، نوم او وقار يې د تعرض لاندې واقع شي. هر څوک حق لري چې د دې ډول ماخلونو او جولو پر ضد د قانون تر ساتنې لاندې واقع شي.</p> <p>دټيارلسمه ماده</p> <p>هر څوک حق لري چې د هر هيواد په دننه کېبې په ازاد ډول ټکاراته وکړي او خپل د اوسيدو ځاي غوره کړي.</p> <p>هر څوک حق لري د خپل هيواد په شمول هر هيواد پرېږدي او يا خپل هيواد ته بيرته وگرځي.</p> <p>دغولارلسمه ماده</p>
<p>هر څوک حق لري د تعقيب شکنجو او زار په ضد د پناه ګاه په لټه کېبې شي، او يو بل هيواد ته پناه يوښي.</p> <p>په هغو حالاتو کېبې چې تعقيب په عمومي او غير سياسي جرم او يا د ملگرو ملتونو د مقاصد او اصولو پر مخالف چل چل مينې وي، له دغه حق څخه ګټه نه شو اخيښتي.</p> <p>پنځلسمه ماده</p> <p>هر څوک حق لري چې د تابعيت درکونونکي وي.</p> <p>هېع څوک د خپل تابعيت او يا د تابعيت د تغيير له حق څخه په سر محروم کولې نه شي.</p> <p>دشارلسمه ماده</p>
<p>هر بايع تر او نږځه حق لري له هر ډول نژادي، قومي، تابعيتي يا مذهبي محدوديت څخه پرته يو له بل سره واده وکړي او خپله کونړۍ جوړه کړي. د ازواجي ژوند په ټوله موده او د هغه د انحلال په وخت کېبې مېړه او مړه د واده په اوږدو چارو کېبې د مساوي حقوق لرونکي دي.</p> <p>واده بايد د بيخي او تر په مکمل رعايت سره په ازادانه توګه تر سره شي.</p> <p>کونړۍ د ټولنې طبيعي او اساسي رکن دۍ او حق لري چې د ټول او دولت له حمايت څخه ګټه وراخلي.</p> <p>اووه لسمه ماده</p> <p>هر شخص په افروي او يا په ټولنيزه توګه د مالکيت حق لري.</p> <p>هېع څوک د مالکيت له حق څخه محروم کولې نه شي.</p> <p>نوللسمه ماده</p>
<p>هر څوک حق لري د فکر، وجدان او مذهب له ادي څخه ګټه واخلي؛ دا حق د مذهب يا عقيدې د تغيير او هم دارنگه د ايمان او عقيدې د اظهار حامن دي او هم پر مذهبي تعليماتو او ديني مراسمو په ترسره کولو شامل دي. هر څوک کولې شي له دغه حق څخه په انفرادي او يا ټولنيزه توګه په خصوصي او يا عمومي ډول ګټه واخلي.</p> <p>دټولسمه ماده</p> <p>هر څوک د عقيدې او بيان د ادي حق لري او دغه حق هغه څه په وره کېبې نيسي چې بايد د خپلو عقيدو د اظهار څخه دې څوک تشويش او اضطراب ونه لري او د اطلاعاتو او افکار په ترلاسه کولو او ټولو ممکنه وسايلو ته د هغو په انتشار کېبې د سرحدي ملاحظاتو څخه پرته دې ازاد وسۍ.</p> <p>دشلمه ماده</p> <p>هر څوک حق لري چې په ازادانه توګه سره د سلامت اميزه دلي او جمعيتونه جوړ کړي.</p> <p>هېع څوک په اجتماع کېبې په ګډون کولو مجبورولې نه شي.</p> <p>ټيوروشتمه ماده</p>
<p>هر څوک حق لري چې دخپل هيواد د عمومي چارو په اداره کېبې په مستقیمه توګه او يا دمعغو استازو په وساست سره چې ازادانه غوره شوي دي، برخه واخلي.</p> <p>هر څوک حق لري په مساوي شرايطو سره دخپل هيواد عمومي عقود ته ورسوي.</p> <p>د حکومت د قدرت سرچينه او بنسټ دخلکو لاره ده. دغه لاره بايد د هغو انتخاباتو په واسطه چې په صداقت سره او په دواړي توګه ترسره شي، اظهار شي. انتخابات بايد عام او د مساواتو په رعايت کولو سره عملي شي او د پني راېي ورکولو او يا سره ورته طريقي په واسطه ترسره شي چې درايې ورکولو ادي تامين کړي.</p> <p>نوه ويشتمه ماده</p>
<p>هر څوک د ټولنې د غړي په نوم د ټولنيز امنيت حق لري او جائز دي چې د ملي غړو په وسيله او په نړيوالې مرستې سره اقتصادي ، ټولنيز او فرهنگي حقوق چې د هغه د شخصيت ازاد بۍکړنوي او د هغه د مقام د پاره لازم ، د هر هيواد او د منابع او تشکيلاتو په رعايت کولو سره ترلاسه کړي.</p> <p>دټرويشتمه ماده</p> <p>هر څوک حق لري چې کار وکړي، خپل کار په ازادانه توګه سره غوره کړي، د کار د منصفانه او رعايت ډيرونکو شرايطو غوښتونکي وي او د بې کاري په واندې تر حمايت لاندې واقع شي.</p> <p>ټول حق لري چې له هېع ډول تبعيض څخه پرته مساوي کار په مقابل کېبې مساوي اچوه تر لاسه کړي.</p> <p>هر څوک چې کارکوي د منصفانه او رعايت ډيرونکي اجوري مستحق گرځي، چې د انساني شتون سره وایر د هغه او د هغه کونړۍ ژوند تامين کړي اود کوم په وخت کېبې د ټولنيز حمايت د بلې وړ وسيلې په واسطه هغه تکميل کړي.</p> <p>هر څوک حق لري چې د خپلو کتو د طاع د پاره له نورو سره اتخاډې جوړې کړي او په اتخاډيو کېبې هم ګډون وکړي.</p> <p>دغلوويشتمه ماده</p>
<p>هر څوک داسواخت، فراغت او تفریح حق لري او په نوره يا د دواړي رخصينو او د کار دمعغولو ساعتونو په محدوديت سره د حقوقو مستحق دي.</p> <p>پنځه ويشتمه ماده</p> <p>هر څوک حق لري چې دخپل او د خپلې کونړۍ ازاي، سلامتې او د ژوندانه سطح د خوراک، سکن، طبي غړانو او لارو د ټولنيزو خدمتونو له پلوه تامين کړي. او هم دارنگه حق لري چې دپېکړې، معنويتيا، ناواختيا، ناروغتيا، کوته کيدو او نورو ټولو مواردو کېبې چې داسان ناردي نه دباندې عواملو په وجه د ژوندانه اړتياوو پوره کولو وسايل له لاسه تللي وي اواړومندانه ژوند له شرايطو څخه برخمن شي.</p> <p>مېنډې او ماشومان حق لري چې د ځانکاري مرستې او غاړې څخه ګټه واخلي، ماشومان که د واده په واسطه يا بې تګاهه پيدا شوي وي د مساوي ټولنيز چل پايه برخمن دي.</p> <p>دشپږويشتمه ماده</p>
<p>هر څوک حق لري چې د نړيوونې او روزنې څخه برخمن شي. نړيوونه او روزنه بر سره په لومړينو او اساسي وړوونو کېبې ويرييا لومړني تعليمات بايد اجباري وي. حروي، ټکنیکي زده کړه، عموميت وسومي لوړې زده کړې بايد د مساوي شرايطو سره د پرمخ ځيلايو او ټول د استعداد او وړتيا په بنسټ له هغه څخه ګټه پورته کړي.</p> <p>نړيوونه او روزنه بايد د انساني شخصيت د بشپړ والي او بشري حقوقو او بنسټيزو ازديو نه دروي د زياتوالي په لوړې وړمغل شي. نړيوونه او روزنه بايد ټولو ملتونو، توکمونو او دلو تر منځ تعام، زغم او دوستي پياوړې کړي او د ملگرو ملتونو هېع د سولي د پياوړتيا د پاره بر مخ پېږي.</p> <p>مېنډې او پلرونه دخپلو اولادونو د نړيوونې او روزنې د نعت په غوره کولو کې د لومړيتوب حق لري.</p> <p>اووه ويشتمه ماده</p>
<p>هر څوک حق لري په فرهنگي ، ټولنيز ژوند کېبې په ازادانه توګه ګډون وکړي . د مړونو او فنونو څخه ګټه واخلي او په علمي پرمختگونو او دمعغو په کتو کېبې برخمن شي.</p> <p>هر څوک حق لري چې په ټوله کېبې داسې يو نظم د برقرارۍ غوښتونکي وي چې په ټولنيز او نړيواله توګه هغو حقوق او ادي چې په دغه اعلاميه کېبې ذکر کړي تامين کړي او بر هغو عمل وکړي.</p> <p>دانه ويشتمه ماده</p>
<p>هر څوک حق لري چې په ټوله کېبې د داسې نظم غوښتونکي شي چې په دې اعلاميه کېبې بيان شوي حقوق او ادي تامين کړي.</p> <p>دنه ويشتمه ماده</p> <p>هر څوک دمعغي ټولنې په واندې وېيله لري چې دمعغه ازاد تکامل او مکمل شخصيت وایر کړي.</p>

هر څوک د حقوقو په اجرا او دخیلو ازادیو غځنه استفاده کېږي دهغو محدودیتونو تابع دي چې د قانون په واسطه منحصرأ د نورو د ازادیو او حقوقو پیژندنې او رعایت کولو د تامین د اخلاقي صحیح مقتضیاتو د رعایت. عمومی نظام او ډولونو دسوکالې دپاره دیوې ټولنې په شرایطو کېږي وضع شوی دی.

دغه حقوق او ازادې په هېڅ هېواد کېږي د ملګرو ملتونود مقاصد او اصولو په ضد ترسره کېدے نه شي.

دیرشمه ماده:

ددغې اعلاميې د مقرراتو غځنه هېڅ یو باید داسې تفسیر و نه شي چې دتکړ دولت دپاره داسې یو حق ځانمن وي چې دهغه په موجب وکولای شي د دغې اعلامیې د منځځو حقوقو او ازادیو غځنه هر یو له مخه یوشي او یا په هغه لاره کېږي کوم فعالیت ترسره کړي.